

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาความสนใจในกิจกรรมวิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำเสนอในหัวข้อต่อไปนี้

1. ความสนใจ (Interest)
 - 1.1 ความหมายของความสนใจ
 - 1.2 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ
 - 1.3 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความสนใจ
2. แรงจูงใจ (Motivation)
 - 2.1 ความหมายของแรงจูงใจ
 - 2.2 ประโยชน์ของแรงจูงใจต่อการเรียนการสอน
 - 2.3 แรงจูงใจตามแนวคิดของมาสโลว์
 - 2.4 บทบาทของครูเกี่ยวกับการส่งเสริมแรงจูงใจของนักเรียน
3. วิชานาฏศิลป์ (Drama Arts)
 - 3.1 ความหมายของนาฏศิลป์
 - 3.2 ความมุ่งหมายของการเรียนวิชานาฏศิลป์
 - 3.3 ประโยชน์ของการเรียนวิชานาฏศิลป์
 - 3.4 เนื้อหากิจกรรมวิชานาฏศิลป์
 - 3.5 ประวัติความเป็นมาของร่างมาตรฐาน
 - 3.6 ความสนใจในกิจกรรมวิชานาฏศิลป์
 - 3.7 แนวการสอนวิชานาฏศิลป์
 - 3.8 วิธีสอนนาฏศิลป์
 - 3.9 ลักษณะของครูนาฏศิลป์
 - 3.10 ลักษณะของครูที่ดี
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความสนใจ

1.1 ความหมายของความสนใจ

ความหมายของคำว่า ความสนใจ (Interest) ได้มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้กล่าวไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

เปลื้อง ณ นคร (2495, หน้า 11) กล่าวว่า ความสนใจ หมายถึง อาการสะท้อนใจ (จะเป็นในทางทุกข์ก็ได้ สุขก็ได้) อันเกิดจากเครื่องเร้า (Stimulus) มาเร้าจนทำให้เราเกิดความตั้งใจ (Attention) ที่จะทำการสืบสวนติดต่อกับเครื่องเร้านั้น

พนม ลิ้มอารีย์ (2530, หน้า 218) ให้ความหมาย ความสนใจว่ามี 3 ลักษณะ คือ

1. เป็นแรงผลักดัน วันหนึ่งที่จะกระตุ้นให้บุคคลกระทำการใด ๆ
2. เป็นความโน้มเอียงในการที่บุคคลจะเลือกหรือทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ตนชอบมากกว่าสิ่งอื่น ๆ
3. การชอบหรือสิ่งที่ชอบ

สถิต วงศ์สวรรค์ (2531, หน้า 183) กล่าวว่า ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกจดจ่อ อยากรู้ อยากเห็น มีจิตใจต่อสิ่งนั้น ๆ ความสนใจเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานและการศึกษา

วัลนิภา ฉลากบาง (2535, หน้า 15) กล่าวว่า ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งทำให้เกิดความเอาใจใส่และความพยายามกระทำจนบรรลุความมุ่งหมายที่เขามีต่อสิ่งนั้น

สุชา จันทน์เอม (2538, หน้า 74) กล่าวว่า ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติ (Attitude) ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ และความรู้สึกทำให้บุคคลเอาใจใส่และกระทำการจนบรรลุถึงความมุ่งหมายที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น

จากความหมายของความสนใจที่กล่าวมานี้ พอสรุปได้ว่า ความสนใจเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีใจจดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในการทำกิจกรรมนั้น ๆ ได้ดี และยังเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีแรงจูงใจในการเรียนวิชาต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตนต้องการ

1.2 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ

บงกช สัมปพันธุ์ (2529, หน้า 48) ได้กล่าวถึง ความสนใจซึ่งเกิดขึ้นจากองค์ประกอบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความสนใจนั้นเกิดขึ้นจากความพร้อม ความต้องการและอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม
2. ความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะคนทุกคนจะมีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป
3. ความสนใจนั้นมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับสุขภาพของร่างกาย เด็กจะสนใจในสิ่งใดเป็นระยะสั้น หรือระยะยาวขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของร่างกาย
4. ความสนใจเฉพาะอย่างนั้นอาจเปลี่ยนไปตามวัย และเวลาของแต่ละบุคคล แต่แบบแผนของความสนใจค่อนข้างคงที่ ทำให้การวัดความสนใจช่วยทำนายความสนใจในอนาคตของคนได้
5. ความสนใจมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับสภาพทางจิตใจ และเชาวน์ปัญญาของบุคคลที่มีระดับของเชาวน์ปัญญาดำจะสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่มาก และไม่สลับซับซ้อนนัก ผิดกับผู้ที่มีระดับของเชาวน์ปัญญาสูง มักจะสนใจหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน และเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนมาก
6. ความสนใจมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับพื้นฐานทางประสบการณ์ของเด็ก เด็กจะสนใจเรื่องใด เด็กจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นพอสมควร ถ้าเด็กขาดประสบการณ์เด็กอาจจะไม่สนใจเป็นแต่เพียงอยากรู้ อยากเห็นชั่วคราวแล้วก็เลิกความสนใจไป

1.3 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความสนใจ

สุนีย์ ชีรดากร (2525, หน้า 160-161) ได้เสนอแนะวิธีสร้างความสนใจได้ดังนี้

1. ทำความรู้จักเด็กแต่ละคนให้ดี ศึกษาความต้องการ ความสนใจของเขา เพื่อจะได้นำสิ่งนั้นมาสร้างความสนใจให้แก่เด็กได้เหมาะสม
2. ก่อนสอนเรื่องใดควรสร้างความรู้พื้นฐานให้เด็กเสียก่อน
3. จัดบทเรียนให้เหมาะสมกับความถนัด ความสามารถของเด็ก ไม่ให้ยากหรือง่ายจนเกินไป เพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกท้อถอยในบทเรียน
4. จัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำงานสำเร็จบ้าง เพราะความสำเร็จในการทำงานจะเป็นสิ่งยั่วยุให้เด็กเกิดความสนใจในการเรียน

5. ชี้แจงให้เด็กเห็นความก้าวหน้าของตนเอง
6. การสอนต้องให้เด็กทราบเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของบทเรียน
7. จัดสภาพห้องเรียน กระบวนการเรียนให้เด็กมีความรู้สึกสนใจ สนุกสนานและตื่นตัวในการเรียนอยู่เสมอ
8. ในการสอนแต่ละครั้ง ครูควรจัดอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับเรื่องที่จะสอนเพื่อเป็นการสร้างความสนใจ และทำให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน
9. จัดให้เด็กได้เรียนรู้โดยการกระทำให้มากที่สุด
10. จัดบทเรียนให้มีความหมายต่อชีวิตของเด็ก เพื่อให้สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. แรงจูงใจ (Motivation)

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ

แรงจูงใจหมายถึง สิ่งที่กระตุ้นให้อินทรีย์กระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอย่างมีจุดหมายปลายทาง ซึ่งอาจเกิดจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอกก็ได้ (กฤษณา ศักดิ์ศรี, 2530, หน้า 123)

แรงจูงใจ หมายถึง สภาวะอินทรีย์ถูกกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางที่ตั้งไว้ (สุชา จันทน์เอม, 2517, หน้า 94)

2.2 ประโยชน์ของแรงจูงใจต่อการเรียนการสอน

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530, หน้า 144) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแรงจูงใจต่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนการทำงานตามความสามารถ (Ability) และความถนัด (Aptitude)
2. ช่วยให้นักเรียนสนใจและตั้งใจเรียน มีความอดสาหะมานะพยายามในการทำกิจกรรมทำให้เกิดพลัง เกิดความพร้อมในการเรียน
3. ช่วยกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมในทางที่ชอบที่ควรและชี้แจงแนวทางให้เด็กประพฤติและปฏิบัติตนในทางที่พึงามเหมาะสม

2.3 แรงจูงใจตามแนวคิดของมาสโลว์

สรวงศ์ โค้วตระกูล (2537, หน้า 115) ได้กล่าวถึงทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการของมาสโลว์ว่า มนุษย์ทุกคนจะมีความต้องการที่จะแสวงหาสิ่งแปลก ๆ ใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการของบุคคลก็มีหลายอย่างตั้งแต่ความต้องการขั้นต่ำ ถึงความต้องการขั้นสูงซึ่งมนุษย์จะต้องมีการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานก่อนซึ่งจะสามารถตอบสนองความต้องการขั้นสูงอื่น ๆ ต่อไป

มาสโลว์ได้แบ่งความต้องการพื้นฐาน (Basic Needs) ออกเป็น 5 ประเภทคือ

1. ความต้องการทางสรีระหรือความต้องการทางร่างกาย (Physiological หรือ Physical Needs)
2. ความต้องการความมั่นคง ปลอดภัยหรือสวัสดิภาพ (Safety Needs)
3. ความต้องการความรัก และเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ (Love-Belonging Needs)
4. ความต้องการที่จะรู้สึกว่ามีคุณค่า (Esteem Needs)
5. ความต้องการรู้จักตนเองอย่างแท้จริง และพัฒนาตนเองที่ตามศักยภาพของตน (Self-Actualization)

2.4 บทบาทของครูเกี่ยวกับการส่งเสริมแรงจูงใจของนักเรียน

วิญญู พูลศรี (2538, หน้า 146 – 148) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูเกี่ยวกับการส่งเสริมแรงจูงใจของนักเรียนอาจจะแบ่งออกเป็น 3 อย่าง คือ

- 1) การปรับปรุงวิธีการสอนของครูโดยตรง
- 2) ทำงานร่วมกับนักเรียน เพื่อช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้
- 3) ทำงานร่วมกับผู้ปกครองเพื่อช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

- 1) การปรับปรุงวิธีการสอนของครูโดยตรง

วิธีการที่นักจิตวิทยาการศึกษา เชื่อว่าจะเป็นการช่วยส่งเสริมแรงจูงใจของนักเรียน มีดังต่อไปนี้

1. ครูควรจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ท้าทาย ความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียน
2. บอกวัตถุประสงค์เฉพาะของบทเรียนให้นักเรียนทราบ
3. พยายามให้งานแก่นักเรียนตามความสามารถและให้โอกาสนักเรียนทุกคนมีประสบการณ์เกี่ยวกับความสำเร็จในการเรียนรู้

4. พยายามให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน แนะนำให้นักเรียนใช้ข้อมูล ย้อนกลับ ช่วยปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

5. พยายามพบนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยนักเรียนวิเคราะห์สาเหตุความสำเร็จหรือไม่สำเร็จในการเรียนของนักเรียน

6. ให้หลักการในการอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ช่วยนักเรียน

7. บรรยายภาพของห้องเรียน ต้องปราศจากการขู่เข็ญ หรือต้องเป็นบรรยากาศที่นักเรียนให้ความไว้วางใจ ในครูว่าเป็นผู้ที่คอยเคื้อ การเรียนรู้ของนักเรียนอยู่เสมอ

8. ให้หลักการสอนของนักจิตวิทยามานุษยนิยม มาสโลว์ที่กล่าวว่า "นักเรียนจะเรียนรู้ก็ต่อเมื่อ ความต้องการพื้นฐานที่จะต้องซ่อมแซมปรารถนา"

9. ครูจะต้องเป็นผู้ที่เป็นตัวแบบในการแสดงความกระตือรือร้นในเวลาการสอน

2) การทำงานร่วมกับนักเรียนเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียน

จากการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า ลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงคือ ความรับผิดชอบในงานที่ตนทำ นักเรียนส่วนมากต้องการความช่วยเหลือจากครูในการสนับสนุนให้รับผิดชอบในงานที่ตนทำ ซึ่งอาจจะทำได้ดังต่อไปนี้

1. ช่วยนักเรียนในการตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ

2. ช่วยนักเรียนให้รู้จักวางแผนในการทำงาน ทั้งระยะสั้นและระยะยาว

3. ช่วยนักเรียนให้รู้จักประเมินผลของงานที่ทำ และนำข้อมูลย้อนกลับมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนรู้ให้ดีขึ้น

4. ช่วยนักเรียนให้การวิเคราะห์สาเหตุของความสำเร็จหรือไม่สำเร็จ

5. ช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความพยายามในการทำงาน

6. ช่วยนักเรียนให้ค้นพบความสามารถพิเศษของตนในวิชาต่าง ๆ เช่น ความสามารถทางภาษา ศิลปะ นาฏศิลป์ และช่วยนักเรียนให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้วิชานั้น

7. ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล เกี่ยวกับการตั้งมาตรฐาน ความเป็นเลิศให้ใกล้เคียง กับระดับความสามารถของตน นักเรียนบางคนอาจจะตั้งมาตรฐาน ความเป็นเลิศในการทำคะแนนสูงสุด บางคนตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศให้ได้คะแนนสูงกว่า ปานกลาง เป็นต้น

8. ช่วยนักเรียนจัดเวลาทำการบ้าน และดูหนังสือที่บ้านและการเตรียมตัวสำหรับสอบ

3) การทำงานร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียน

จากการศึกษาความสัมพันธ์ผลในการเรียนรู้ของนักเรียนโดยมหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ พบว่า ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญมาก ผู้ปกครองที่เอาใจใส่ในการทำการบ้านของนักเรียนและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนในโรงเรียน ฉะนั้นการทำงานร่วมกับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้จึงสำคัญมากในการนี้ ครูอาจจะใช้วิธีต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมาพบและแจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้ช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียน

2. วางแผนร่วมกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการใช้เวลาของนักเรียนเวลาอยู่บ้านเป็นต้นว่า การใช้เวลาดูโทรทัศน์ การเล่นเกม การทำการบ้าน เพื่อช่วยให้นักเรียนใช้เวลาที่อยู่บ้านให้เป็นประโยชน์

3. ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเกี่ยวกับการทำงานของนักเรียนให้ผู้ปกครองช่วยดูว่านักเรียนจะต้องทำการบ้านให้เสร็จในกรณีที่นักเรียนทำไม่ได้เพราะไม่เข้าใจก็ควรจะช่วยอธิบายหรือหาครูมาสอนพิเศษ เพื่อนักเรียนจะได้ไม่เรียนล้าหลังเพื่อนหรือขาดความสนใจ

4. ในกรณีที่ผู้ปกครองจะต้องให้นักเรียนช่วยทำงานบ้าน ครูควรจะอธิบายให้ผู้ปกครองให้ทราบถึงความจำเป็นที่นักเรียนจะต้องมีเวลาทำการบ้าน

5. สนับสนุนให้ผู้ปกครองร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

โดยสรุปแรงจูงใจในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่นักเรียนจะต้องมีเพื่อจะประสบสัมฤทธิ์ผลในการเรียน แม้ว่าตัวนักเรียนเองเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบโดยตรง แต่ครูและผู้ปกครองก็มีบทบาทสำคัญในการช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้นการร่วมมือระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครองจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

3. การศึกษาวิชานาฏศิลป์

3.1 ความหมายของนาฏศิลป์

สมิตร์ เทพวงษ์ (2541, หน้า 1) ได้ให้นิยามความหมายของคำว่า "นาฏศิลป์" ว่าการฟ้อนรำที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นจากธรรมชาติด้วยความประณีตอันลึกซึ้ง เพียบพร้อมไปด้วยความวิจิตรบรรจงอันละเอียดอ่อนและ "นาฏศิลป์" หมายถึง การร้องรำทำเพลงการให้ความบันเทิงใจ

อันร่วมด้วยความโน้มเอียงของอารมณ์และความรู้สึก ส่วนสำคัญส่วนใหญ่ของนาฏศิลป์อยู่ที่การละครเป็นเอก หากแต่ศิลปะประเภทนี้จำเป็นต้องอาศัยดนตรีและขับร้องเข้าร่วมด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดคุณค่าในศิลปะยิ่งขึ้นตามสภาพหรืออารมณ์ต่างๆ กันสุดแต่จุดมุ่งหมาย

อารมณ์และจาคตวงศ์ มนตรีศาสตร์ (2525, หน้า 66) ที่ได้ให้ความหมายของคำว่า "นาฏศิลป์" ว่าหมายถึง การร้องทำเพลง การให้ความบันเทิงใจอันร่วมด้วยความโน้มเอียงของอารมณ์ และความรู้สึกโดยอาศัยการละครเป็นหลัก หากแต่ศิลปะประเภทนี้จำเป็นต้องอาศัยการดนตรีและการร้องเข้าร่วมด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดคุณค่าในทางศิลปะยิ่งขึ้น

ฉันทนา อุดมสิน (2531, หน้า 1) ได้กล่าวไว้ว่า คำว่า นาฏศิลป์ แปลว่า "ความซ้ำของการละครฟ้อนรำ"

นอกจากนี้ อมรา กล้าเจริญ (2526, หน้า 1-2) ยังได้ประมวลความหมายของคำว่า "นาฏศิลป์" เป็นการฟ้อนรำที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นจากธรรมชาติ ด้วยความปรารถนา อันลึกซึ้งเพียบพร้อมไปด้วยความวิจิตรบรรจงอันละเอียดอ่อน นอกจากหมายถึงการฟ้อนรำ ระบาย รำเต้นแล้วยังหมายถึงการร้องเพลงและการบรรเลงอีกด้วย

รวมความแล้วนาฏศิลป์หมายถึง ศิลปะการแสดงในด้านการฟ้อนรำ ซึ่งมนุษย์ได้ประดิษฐ์ทำรำขึ้นให้วิจิตรพิสดาร โดยอาศัยการบรรเลงดนตรีและการขับร้องเข้าร่วมด้วย

3.2 ความมุ่งหมายของการเรียนวิชานาฏศิลป์

กรมวิชาการ (2535, หน้า 86) ได้กล่าวไว้ว่า วิชานาฏศิลป์เป็นส่วนหนึ่งของวิชา ศิลปะกับชีวิต ซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนวิชานาฏศิลป์ดังนี้

1. เพื่อเป็นการปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยทางศิลปะแก่ผู้เรียน
2. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่สืบไป
4. เพื่อเป็นการฝึกให้รู้จักทำงานร่วมกับคนหมู่มากได้เป็นอย่างดี
5. เพื่อเป็นการฝึกให้รู้จักกล้าแสดงออก
6. มีความสนใจ แสวงหาความรู้และรูปแบบการทำงานต่าง ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้ความรู้ในการตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินงานและการดำรงชีวิต

3.3 ประโยชน์ของการเรียนวิชานาฏศิลป์

การเรียนวิชานาฏศิลป์ สุมิตร เทพวงษ์ (2541, หน้า3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ไว้ดังนี้

1. ทำให้เป็นคนร่าเริง แจ่มใส
2. มีความสามัคคีในหมู่คณะ
3. สามารถยึดเป็นอาชีพได้
4. ทำให้รู้จักดนตรีและเพลงต่าง ๆ
5. ทำให้เกิดความจำและปฏิภาณดี
6. ช่วยให้เป็นคนที่มีท่าทางเคลื่อนไหวสง่างาม
7. ช่วยในการออกกำลังกายได้เป็นอย่างดี
8. ได้รับความรู้ทางนาฏศิลป์จนเกิดความชำนาญ สามารถปฏิบัติได้เต็มชื่อเสียง

3.4 เนื้อหากิจกรรมวิชานาฏศิลป์

กิจกรรมวิชานาฏศิลป์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรือง รำวงมาตรฐานได้แก่

1. เพลงคืนเดือนหงาย และเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพลงงามแสงเดือนและเพลงหญิงไทยใจงาม สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพลงดอกไม้ของชาติและเพลงรำมาซิมารำ สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.5 ประวัติความเป็นมาของรำวงมาตรฐาน

จารุณี และวรสรวง สุทธิสวรรค์ (2542, หน้า 1-3) ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาว่า รำวงมาตรฐาน มีกำเนิดมาจากรำไท่น ซึ่งแต่เดิม รำไท่นเป็นการเล่นพื้นเมืองที่นิยมเล่นกันในฤดูกาลของท้องถิ่นบางจังหวัด คำว่า "รำไท่น" สันนิษฐานว่า ได้เรียกชื่อจากการเลียนเสียงเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ คือ ไท่น ซึ่งใช้ตีเป็นลำน่าเสียง ลักษณะการรำไท่น เป็นการรำคู่ระหว่างชายหญิง ให้เข้าจังหวะไท่น โดยไม่มีท่ารำกำหนดเป็นแบบแผนตายตัว

ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 รำไท่นได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย จึงมีผู้ประพันธ์ลำน่าเพลงและบทร้องประกอบการรำกัน บทร้องมีหลายลักษณะ เริ่มตั้งแต่บทมโหรี บทเกี่ยวพาราสี บทสัพยอกหยอกเย้า และบทพรอดพัวรำลาลาจากกัน เช่น เพลงหล่อจริงนะดารา ตามองตาใกล้เข้าไปอีกนิด และเพลงลา เป็นต้น

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ.2484 – 2489) ประชาชนจังหวัดพระนคร และจังหวัดธนบุรี ปัจจุบันคือ กรุงเทพมหานคร นิยมเล่นรำไท่นอยู่ทั่วไป รัฐบาลสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีวัตถุประสงค์จะเชิดชูศิลปะการรำไท่น ให้มีระเบียบเรียบร้อยเป็นแบบแผนอันดีงาม ตามแบบนาฏศิลป์ไทย จึงมอบให้กรมศิลปากร พิจารณาปรับปรุงการเล่นรำไท่น เมื่อ พ.ศ.2487 กรมศิลปากร จึงสร้างบทร้องขึ้นใหม่ 4 บท คือ เพลงงามแสงเดือน เพลงชาวไทย เพลงรำมาชิมารำ เพลงคืนเดือนหงาย โดยปรับปรุงทำนองเพลง และเครื่องดนตรีประกอบการเล่น พร้อมทั้งจัดทำรำให้งดงาม ถูกต้องตามแบบนาฏศิลป์ไทย คือ นำแม่ท่าในท่ารำแม่บท เช่น ท่าสอดสร้อยมาลา ท่าชักแบ่งผัดหน้า เป็นต้น มากำหนดให้เป็นแบบฉบับท่ารำมาตรฐาน และเปลี่ยนชื่อที่เรียกว่า "รำไท่น" มาเป็นรำวง ด้วยเหตุผลที่ว่า ผู้เล่นรำกันเป็นวงนั่นเอง ต่อมาท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ได้แต่งบทขับร้องขึ้นใหม่ อีก 6 บท คือ เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ เพลงดอกไม้ของชาติ เพลงหญิงไทยใจงาม เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า เพลงยอดชายใจหาญ และเพลงบุษานักรบ

ผู้ประพันธ์บทร้องของกรมศิลปากร คือ อาจารย์เฉลิม เศรษฐนันท์ ผู้ปรับปรุงทำนองเพลง คือ อาจารย์มนตรี ตราโมท ประดิษฐ์ท่ารำโดย อาจารย์ศุภลักษณ์ ภัทรนาวิก อาจารย์มัลลิกะ ประภาศรี และอาจารย์ลมูล ยมะคุปต์ เพื่อให้ประชาชนชาวไทย ได้เล่นกันแพร่หลาย และให้มีแบบแผนอันเดียวกัน กรมศิลปากร จึงเรียกว่า "รำวงมาตรฐาน"

ท่ารำที่ใช้ประกอบการแสดงรำวงมาตรฐาน

1. เพลงงามแสงเดือน	ใช้ท่า สอดสร้อยมาลา
2. เพลงชาวไทย	ใช้ท่า ชักแบ่งผัดหน้า
3. เพลงรำมาชิมารำ	ใช้ท่า รำส่าย
4. เพลงคืนเดือนหงาย	ใช้ท่า สอดสร้อยมาลาแปลง
5. เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ	ใช้ท่า แยกเท้าเข้าวัง และ ท่าผาลาเพียงไหล่
6. เพลงดอกไม้ของชาติ	ใช้ท่า รำยั่ว
7. เพลงหญิงไทยใจงาม	ใช้ท่า พรหมสี่หน้า และท่ายุ่งพ้อนหาง
8. เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า	ใช้ท่า ช้างประดานงา และท่าจันทร์ทรงกลด (แปลง)
9. เพลงยอดชายใจหาญ	
หญิง	ใช้ท่า ชะนีรำยไม้
ชาย	ใช้ท่า จ่อเพลิงกาฬ

10. เพลงบูชานักรบ

เที่ยวแรก	หญิง	ใช้ท่า ชัดจางนาง
	ชาย	ใช้ท่า จันทรทวงกลด
เที่ยวที่สอง	หญิง	ใช้ท่า ล่อแก้ว
	ชาย	ใช้ท่า ขอแก้ว

เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง

แต่เดิมนั้น "รำโทน" มีดนตรีประกอบ คือ จิ่ง กรับ ฉาบ และโทน เมื่อมีการพัฒนารำโทนนี้ขึ้น จึงได้พัฒนาเครื่องดนตรีที่ใช้ด้วย โดยใช้วงดนตรีไทย หรือใช้วงดนตรีสากล บรรเลง

การแต่งกาย

การแต่งกายที่นิยมใช้ในการแสดงรำวงมาตรฐาน มี 3 แบบ คือ

1. การแต่งกายพื้นบ้าน

หญิง	หมอลับเตี๋ยง นุ่งโจงกระเบน
ชาย	ใส่เนื้อคอพวงมาลัยแขนสั้น นุ่งโจงกระเบน ผ้าคาดพุง

2. การแต่งกายแบบไทยพระราชนิยม สามารถแต่งได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1	หญิง	ชุดไทยสมัย ร. 6
	ชาย	ชุดราชประแตน
ลักษณะที่ 2	หญิง	ชุดไทยศิวาลัย (เสื้อคอตั้งแขนยาว นุ่งจีบหน้านาง หมอลับเตี๋ยง)
	ชาย	เสื้อคอพระราชทานแขนยาว กางเกงขายาว ผ้าผูกเอว
ลักษณะที่ 3	หญิง	ชุดไทยเรือนต้น (เสื้อคอกลม แขนสามส่วน นุ่งผ้าถุงป้ายข้าง)
	ชาย	เสื้อคอพระราชทานแขนสั้น กางเกงขายาว

3. การแต่งกายแบบสากลนิยม

หญิง	ชุดไทยจักรี (หมอลับเตี๋ยง นุ่งจีบหน้านาง)
ชาย	ชุดสากล (ใส่สูทผูกเนคไท กางเกงขายาว)

หมายเหตุ : การแต่งกายแบบพื้นเมือง ผู้แสดงไม่สวมรองเท้า แต่การแต่งกายในลักษณะอื่น ๆ ให้ผู้แสดงสวมรองเท้า

โอกาสที่ใช้ในการแสดง

รำวงมาตรฐาน เป็นศิลปะในการร่ายรำเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน โอกาสที่ใช้ในการแสดงรำวงมาตรฐาน จึงสามารถแสดงได้หลายโอกาส เช่น แสดงในงานรื่นเริงต่าง ๆ หรือ แสดงในโอกาสต้อนรับแขกต่างบ้านต่างเมืองหรือพระราชอาคันตุกะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ลักษณะและวิธีการแสดง

1. จัดเป็นแบบระบำหมู่ ชาย – หญิง หลายคู่ การแสดงแต่ละครั้งไม่ควรน้อยกว่า 5 คู่
2. ก่อนจะเริ่มรำเพลงแรก ชาย – หญิง แต่ละคู่ทำความเคารพกัน กล่าวคือ ชาย – หญิง ประนมมือไหว้ด้วยท่าทางสุภาพเรียบร้อย
3. หญิงยืนอยู่ข้างหน้าชาย ทั้งสองหันหน้าไปตามทางที่ทวนเข็มนาฬิกา คู่ถัดไปก็ยืนต่อด้านหลัง จัดระยะวงรำให้สวยงาม ระยะระหว่างคู่ไม่ห่าง หรือชิดจนเกินไป
4. ก่อนรำแต่ละเพลง ดนตรีนำหนึ่งวรรค เพื่อให้ผู้รำตั้งต้นจังหวะได้พร้อมกัน

บทร้องเพลงรำวงมาตรฐาน

1. เพลงงามแสงเดือน

คำร้อง จมื่นมานิตยัณเรศ (นายเฉลิม เศรษฐนันท์)

ทำนอง อาจารย์มนตรี ตราโมท

งามแสงเดือนมาเยือนสองหล้า

เราเล่นเพื่อสนุก

ขอให้เล่นพอรำ

งามใบหน้าเมื่ออยู่วงรำ (ซ้ำ)

เปลื้องทุกข์วายระกำ

เพื่อสามัคคีเอย

2. เพลงชาวไทย

คำร้อง จมื่นมานิตยัณเรศ (นายเฉลิม เศวตนันท์)

ทำนอง อาจารย์มนตรี ตราโมท

ชาวไทยเจ้าเอ๋ย	ขออย่าละเลยในการทำหน้าที่
การที่เราได้เล่นสนุก	เปลื้องทุกข้อบทย่างนี้
เพราะชาติเราได้เสรี	มีเอกราชสมบูรณ์
เราจึงควรช่วยชาติ	ให้แก่งการจืดจางสูญ
เพื่อความสุขเพิ่มพูน	ของชาวไทยเราเอ๋ย

3. เพลงรำมาชิมารำ

คำร้อง จมื่นมานิตยัณเรศ (นายเฉลิม เศวตนันท์)

ทำนอง อาจารย์มนตรี ตราโมท

รำมาชิมารำ	เรึงระบำกันให้สนุก
ยามงานเราทำงานจริง ๆ	ไม่ละไม่ทิ้งจะเกิดเชิฐขุก
ถึงยามว่างเราจึงรำเล่น	ตามเชิงเช่นเพื่อให้สร้างทุกข์
ตามเยื้องอย่างตามยุค	เล่นสนุกอย่างวัฒนธรรม
เล่นอะไรให้มีระเบียบ	ให้งามให้เรียบจึงจะคมขำ
มาชิม่าเจ้าเอ๋ยมาพ้อนรำ	มาเล่นระบำของไทยเราเอ๋ย

4. เพลงคืนเดือนหงาย

คำร้อง จมื่นมานิตยัณเรศ (นายเฉลิม เศวตนันท์)

ทำนอง อาจารย์มนตรี ตราโมท

ยามกลางคืนเดือนหงาย	เย็นพระพายโบกพริ้วปลิวมา
เย็นอะไรก็ไม่เย็นจิต	เท่าเย็นผูกมิตรไม่เบื่อบระอา
เย็นร่มธงไทยปกไทยทั่วหล้า	เย็นย่ำน้ำฟ้ามาประพรมเอ๋ย

ดำเนินตามนโยบาย

ผู้ทนเหนื่อยยากตรากตรำ (สรว้อย)

รูปทรงสมส่วนยั่ววนหทัย

สมเป็นดอกไม้ขำขันใจชาติไทย

7. เพลงหญิงไทยใจงาม

คำร้อง ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม

ทำนอง ครูเอื้อ สุนทรสนาน

เดือนพราว

แสงดาวประดับ

ดวงหน้า

คุณความดีที่เห็น

ขวัญใจ

รูปงามพิลาส

เกียรติยศ

หญิงไทยใจงาม

ดาวแวววาวระยับ

ส่งให้เดือนงามเด่น

โสภาเพียงเดือนเพ็ญ

เสริมให้เด่นเลิศงาม

หญิงไทยส่งศรีชาติ

ใจกล้าหาญเรื่องนาม

ก้องปรากฏทั่วคาม

ยิ่งเดือนดาวพราวแพรว

8. เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า

คำร้อง ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม

ทำนอง ครูเอื้อ สุนทรสนาน

ดวงจันทร์ขวัญฟ้า

จันทร์ประจำราตรี

ที่เกิดทุนคืนชาติ

ถนอมแนบสนิทใน

ขึ้นชีวาขวัญที่

แต่ขวัญที่ประจำใจ

เอกราชอธิปไตย

คือขวัญใจพี่เอย

9. เพลงยอดชายใจหาญ

คำร้อง ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม

ทำนอง ครูเอื้อ สุนทรสนาน

ไฉ้ยอดชายใจหาญ	ขอสมานไมตรี
น้องร่วมชีวี	กอบกรณียกิจชาติ
แม้สุดยากลำบาก	ไม่ขอเว้นเดินตาม
น้องจะสู้พยายาม	ทำเต็มความสามารถ

10. เพลงบุชานักรบ

คำร้อง ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม

ทำนอง ครูเอื้อ สุนทรสนาน

น้องรักรักบุชาพี	ที่มันคงที่มันคงกล้าหาญ
เป็นนักรู้เชี่ยวชาญ	สมศักดิ์ชาตินักรบ
น้องรักรักบุชาพี	ที่มานะที่มานะอดทน
หนักแน่นหนักพิณฉลุ	เกียรติที่ขจรจบ
น้องรักรักบุชาพี	ที่ขยันที่ขยันกิจการ
บากบั่นสร้างหลักฐาน	ทำทุกด้านทำทุกท่านครบครบ
น้องรักรักบุชาพี	ที่รักชาติที่รักชาติยิ่งชีวิต
เลือดเนื้อที่พลีอุทิศ	ชาติยังอยู่อยู่คู่พิภพ

3.6 ความสนใจในกิจกรรมวิชานาฏศิลป์

อมรา กล้าเจริญ (2535, หน้า 50) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ ประกอบด้วยกิจกรรมใหญ่ 4 กิจกรรมคือ

1. กิจกรรมการฟังเพลง คือ การฟังเพลงร่ำวงมาตรฐาน เมื่อฟังเพลงแล้วให้ความรู้สึก สนุกสนาน คึกคัก คล้อยตามไปกับเสียงเพลง บทเพลงตื่นเต้น เราใจมีทำนองจังหวะรวดเร็ว ขณะที่ผู้ฟังมีการแสดงออกด้วยกิริยาท่าทางไปกับจังหวะเพลงนั้นด้วย

2. กิจกรรมเน้นจังหวะ คือ ความสม่ำเสมอหรือช่วงเท่า ๆ กัน เพื่อกำหนดระยะของ ทำนองเพลง อาจฝึกปฏิบัติโดยการปรบมือ หรือใช้เครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง และกลองโดยให้นักเรียนฝึกการใช้จังหวะประกอบเพลงร่ำวงมาตรฐาน

3. กิจกรรมการร้องเพลง คือ การร้องเพลงร่ำวงมาตรฐาน ด้วยการแสดงออกโดยการให้ เสียงเปล่งออกมาให้มีความไพเราะ ความถูกต้องของจังหวะ ซึ่งจะต้องอาศัยอารมณ์ จิตใจ ความรู้สึก เช่น อารมณ์โกรธ รัก เศร้า สนุกสนาน การร้องเพลง ผู้ร้องจะต้องเข้าใจแล้วใส่อารมณ์ให้ ถูกในขณะร้อง

4. กิจกรรมนาฏศิลป์ คือ การฝึกทำนาฏยศัพท์เบื้องต้น และภาษาท่าทาง นาฏศิลป์ เพื่อ สื่อความหมาย ตลอดจนการฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย

นาฏยศัพท์ คณะอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์วิทยาลัยครูเชียงใหม่ (2530, หน้า 60-65) ได้กล่าวถึงความหมายนาฏยศัพท์และภาษาท่าว่า

นาฏยศัพท์ คือ ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับท่ารำในวงการนาฏศิลป์ไทย ศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้นั้นมีมากมายและการเรียนรู้ที่ดีนั้นต้องอาศัยการเรียนโดยการปฏิบัติไปพร้อมกันด้วย จึงจะได้ผลดี นาฏยศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับท่ารำ แบ่งออกได้เป็น 3 หมวด คือ

1. หมวดนามศัพท์ เช่น วง จีบ ประเท้า กระดกเท้า กราย ล่อแก้ว จรด ฯลฯ
2. หมวดกิริยาศัพท์ เช่น ศัพท์เสริม – ทรงตัว, ศัพท์เลื่อน – วงลั่น ฯลฯ
3. หมวดนาฏศัพท์เบ็ดเตล็ด เช่น เหลี่ยม ขึ้นท่า ฯลฯ

แต่ในที่นี้จะขออธิบายเฉพาะหมวดนามศัพท์ ซึ่งจัดเป็นนาฏยศัพท์เบื้องต้น หมายถึง ศัพท์ ที่เรียกชื่อท่ารำต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับผู้เริ่มเรียน นาฏศิลป์ไทย จะต้องเรียนรู้และ ฝึกปฏิบัติเป็นพื้นฐาน นาฏยศัพท์เบื้องต้นที่ใช้กันมากในการแสดงนาฏศิลป์ มีดังนี้ คือ

ตั้งวง เป็นกิริยาของมือที่เหยียดนิ้วตั้งทั้งห้านิ้ว แต่หักนิ้วหัวแม่มือเข้าฝ่ามือเล็กน้อย
สิ่งสำคัญคือ ต้องหักข้อมือเข้าหาลำแขนและทอดลำแขนให้ได้ส่วนโค้งพองาม

ลักษณะการตั้งวงแบ่งออกเป็น

วงบน คือ การยกมือตั้งวงสูงเสมอศีรษะ วงบนของพระ, ยักษ์, ลิง
สูงระดับแง่ศีรษะ ส่วนวงบนของนางสูงระดับหางคิ้ว

วงกลาง คือ การยกมือที่ตั้งวงให้ปลายนิ้วอยู่ระดับสูงเสมอไหล่

วงล่าง คือ การยกมือที่ตั้งวงให้ปลายนิ้วอยู่ระดับชายพกหรือเอว

วงหน้า คือ การยกมือที่ตั้งวงให้ปลายนิ้วอยู่ระดับปากสำหรับนาง
ส่วนพระสูงกว่านางเล็กน้อย

จีบ เป็นกิริยาของมือที่ใช้เฉพาะนิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้มาจรดกัน ให้ปลายนิ้วหัวแม่มือ
งอจรดอยู่ที่ข้อแรกของปลายนิ้วชี้ซึ่งเหยียดตรง นิ้วที่เหลือทั้งสามกรีดและเหยียดตั้ง
ออกไปพร้อมกับหักข้อมือเข้าหาลำตัว หลักสำคัญของการจีบคือ หักข้อมือเข้าหา
แขนและเหยียดนิ้วตั้งห่างจากกัน จีบ แบ่งออกเป็น

จีบหงาย คือ การหงายมือจีบให้ปลายนิ้วชี้ตั้งขึ้นอยู่ข้างบน

จีบคว่ำ คือ การคว่ำมือจีบให้ปลายนิ้วตกลงล่าง

จีบหลัง คือ การส่งมือจีบไปข้างหลัง ดึงศอก ให้ปลายนิ้วชี้ขึ้นข้างบน

จีบปรกหน้า คือ การยกแขนขึ้นระดับหน้า หักข้อมือจีบเข้าหาตัวระดับหน้าผาก

จีบปรกข้าง คือ การยกแขนขึ้นระดับข้างตัว หักข้อมือจีบเข้าหาตัวระดับแง่ศีรษะ

ล่อแก้ว เป็นอาการของมือที่มีลักษณะคล้ายจีบ แต่ใช้นิ้วกลางจรดข้อที่หนึ่งของนิ้วหัวแม่มือ
มือให้เป็นรูปวงกลม นิ้วทั้งสามกรีดเหยียดตั้ง หักข้อมือเข้าหาลำแขนเช่นเดียวกับจีบ

ม้วนมือ เป็นอาการของมือที่เนื่องมาจากจีบหงาย โดยการคว่ำข้อมือจีบลง แล้วคลายจีบ
ออกเป็นมือตั้งวง

นาฏยศัพท์เกี่ยวกับการใช้เท้า

1. กระดกเท้า คือ การยกเท้าข้างใดข้างหนึ่งไปข้างหลัง โดยหนีบขาพับ ให้น่องชิดโคนขา
มากที่สุด หักข้อเท้า ส่วนขาอีกข้างหนึ่ง ยืนรับน้ำหนักและย่อเข่าลง

2. ก้าวเท้า มี 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 ก้าวหน้า เวลาก้าวเอาส้นเท้าแตะลงก่อนแล้วจึงวางเต็มเท้า ปลายเท้าหันออกเล็กน้อย ส่วนเท้าหลังต้องเปิดส้นเท้า ย่อเข้าทั้ง 2 ข้าง

2.2 ก้าวข้าง คือ การก้าวออกด้านข้างด้วยเท้าข้างใดข้างหนึ่ง เวลาก้าวให้ปลายเท้าที่ก้าวตั้งฉากกับเท้าที่ยืน เปิดส้นเท้าหลังเสมอ แต่ตัวพระไม่ต้องเปิดส้นเท้า

3. จรดเท้า มี 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 จรดปลายเท้า คือ การใช้เท้าข้างใดข้างหนึ่งแตะพื้นด้วยจมูกเท้า ยกส้นเท้าสูงพอประมาณ ส่วนขาอีกข้างหนึ่งยืนรับน้ำหนัก และย่อเข้าทั้ง 2 ลง

3.2 วางส้นเท้า จะจรดส้นเท้าข้างไหนก่อนก็ได้ เช่น ถ้าจรดเท้าขวาก็กยกเท้าขาขึ้นเล็กน้อย แล้ววางลงด้วยส้นเท้า เปิดปลายเท้าขึ้น ส่วนขาอีกข้างหนึ่งยืนรับน้ำหนัก ย่อเข้าทั้ง 2 ลง

4. กระทุ้งเท้า คือ การใช้เท้าข้างใดข้างหนึ่ง ยกสูงขึ้นจากพื้นเล็กน้อย แล้วใช้จมูกเท้า กระทุ้งลงที่พื้นแล้วยกขึ้นทันที หักข้อเท้าเข้าหาหน้าแข้ง นิ้วเท้าตั้ง ขาที่ยืนจะต้องย่อเข้าลงและส้นเท้าที่ยกขึ้นออกไปข้างหลังให้มากที่สุด

5. สะดุด ใช้เท้าใดเท้าหนึ่งเลือกฐานเท้าไปข้างหน้าพร้อมกับโน้มตัวตามไปแล้วรีบชะงักตัวไว้แล้วคืนกลับมายืนหนักเท้าหลัง แล้วเอาเท้าหน้ายกขึ้นแตะพื้นด้วยจมูกเท้า

ภาษาท่า คือ การแสดงท่าทางสื่อความหมายให้เข้าใจกัน แทนคำพูดโดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมา แต่อาศัยอวัยวะส่วนอื่นแสดงออกมาเป็นท่าทาง ซึ่งถ้าจะให้สามารถเข้าใจและชื่นชมในศิลปะทางนาฏศิลป์ได้ดีต้องมีความเข้าใจในเรื่องท่าทางต่าง ๆ ที่ตัวแสดงได้แสดงออกมา จึงจะทำให้เกิดความสนุกสนานและเกิดความสนใจขึ้น

ถ้าเราจะย้อนนึกได้ว่า เราใช้ภาษาทำนี่อยู่ทุกวัน กิริยาท่าทางของคนเราก็น่าจะมี ความหมายอยู่ในตัว เป็นต้นว่า เมื่อมีใครนำสิ่งของมาให้เรา เราพยักหน้า ผู้ให้ก็ย่อมทราบว่าเรา ต้องการ แต่ถ้าเราสั่นศีรษะก็แปลว่า เราไม่ต้องการ และถ้าเรากวักมือ ก็แปลว่า เราให้นำสิ่งของนั้น มาให้เรา ภาษาที่ใช้แสดงออกมามีด้วยกิริยาท่าทางนั้น ๆ มีมากเท่ากับภาษาที่เปล่งเสียงออกมาเป็น คำพูดและกิริยาท่าทางต่าง ๆ ที่แสดงออกมาเป็นภาษาดังกล่าว อาจจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. ใช้แทนคำพูด เช่น รับ ปฏิเสธ สั่ง เรียก เป็นต้น
2. เป็นกิริยาอาการ หรืออริยาบถ เช่น ยืน นั่ง เดิน นอน เคารพ

3. แสดงถึงอารมณ์ภายใน เช่น เสียใจ ดีใจ โศกเศร้า รัก โกรธ

ในด้านการคิดประดิษฐ์ท่ารำขึ้นนั้นก็เลียนแบบกิริยาท่าทาง การเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของมนุษย์ เพื่อมุ่งแสดงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ และอารมณ์ โดยปรับปรุงให้ประณีตงดงาม โดยอาศัยหลักสำคัญในความงามของศิลปะการใช้มือ แขน เท้า ขา ลำตัว ใบหน้า และศีรษะ

ท่ารำซึ่งแสดงความหมายของการรำบท และภาษาท่านาฏศิลป์ ดังนี้

ฉัน, ตัวเรา	- จีบมือซ้ายเข้าอก
ที่นี่	- ชี้นิ้วใกล้ตัว
พร้อม, เรียบร้อย	- คว่ำฝ่ามือทั้งสองข้างซ้อนกันข้างหน้า
ดีใจ	- ใช้มือซ้ายจิบเข้ามาใกล้ริมฝีปาก
ดม, หอม	- ใช้มือซ้ายจิบยกขึ้นไปที่จมูก
รัก, ชื่นชม	- ประสานมือทาบฐานไหล่
เก๋อเขิน	- ถูฝ่ามือ ทั้งแขนลงล่างแกว่งไปมา
เสียใจ, ร้องไห้	- ใช้ฝ่ามือซ้ายแตะหน้าผาก ถ้าสะอื้นลำตัวขึ้นลงไปตามด้วย แสดงว่าเสียใจร้องไห้ สะอื้นสะอื้น
ความเป็นใหญ่	- มือขวาดึงวงแขนระดับศีรษะ มือซ้ายดึงวงหน้า (ท่าเจ็ดจิน)
เศร้า, ทุกข์	- ซ้อนสองมือที่เอว
โกรธ	- ใช้ฝ่ามือใดมือหนึ่ง สี่ที่กำนคอตอนใต้หูพร้อมกระพือเท้ากับพื้น
อาย	- แตะฝ่ามือที่ข้างแก้ม
ตกใจ, เคืองแค้น	- สองมือตบอก
ปฏิเสธ	- ตั้งแขนสั่นปลายมือ
เรียกเข้ามา	- แขนมือจิบเข้ามาหาตัว
ส่ง, ออกไป	- ม้วนมือจิบโบกปล่อยออกไป
ตาย, วอดวาย	- แขนสองมือจิบโบกปล่อยออกไป
หัวเราะ	- ใช้มือซ้ายจิบเข้าปาก สะท้อนไปข้างหน้า
ชั่วร้าย, ไม่ดี	- ชี้นิ้วฟาดแขนลงกับพื้น

3.7 แนวการสอนวิชานาฏศิลป์

การสอนวิชานาฏศิลป์ในแต่ละครั้งนั้นจะต้องนำกิจกรรมที่มีอยู่ 4 กิจกรรมนั้น คือ กิจกรรมการฟัง กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมการร้องเพลง และกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อความถูกต้องและเหมาะสม กิจกรรมทั้ง 4 กลุ่มนี้ ควรจะสอนไปพร้อมๆ กันเช่น เมื่อจะสอนเพลงเด็กควรจะรู้ตั้งแต่การจำจังหวะร้องเพลงตามจังหวะได้ สามารถแยกชนิดของเพลงได้ และใช้ท่าทางประกอบเพลงได้ไม่ควรแยกสอนทีละกลุ่ม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความสุขสนทนในบทเรียนเท่าที่ควร แต่จะเน้นกิจกรรมใดมากหรือน้อย กว่ากันให้พิจารณาจากแผนการสอนนั้น ๆ

การสอนวิชานาฏศิลป์ ควรเป็นรูปแบบของการสาธิตก่อนเป็นส่วนมาก ในขณะเดียวกันผู้สอนอาจจะใช้วิธีการสอนแบบอื่น ๆ เข้าผสมผสานในบางครั้ง เช่น การอภิปราย การใช้บทบาทสมมติหรือแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

มีลำดับขั้นตอนในการสอน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในกิจกรรมทั้งการเรียนภาคทฤษฎีและการฝึกภาคปฏิบัติควบคู่กัน

ในการเรียนการสอน ผู้สอนต้องหาสื่อการเรียนมาใช้ประกอบการสอน เช่น รูปภาพ เทปเพลง หุ่น ชุดการสอน วิทยากร บัตรคำ และเครื่องประกอบจังหวะที่ควรใช้ คือ ไม้เคาะจังหวะ จึง เป็นต้น

เมื่อมีการเรียนการสอนเป็นกลุ่ม เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัย จากการอยู่และเรียนร่วมกัน แล้ว การประเมินผลก็ควรจะทำให้ลักษณะกลุ่มด้วย ลักษณะนิสัยสำคัญที่จะวัดผล และประเมินผลเป็นอันดับแรกก็คือ ความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน ความกล้าแสดงออกในการแสดงกิจกรรมนั้น ๆ อย่างผลมกลมกลืน ส่วนทักษะหรือความถูกต้องควรจัดลำดับความสำคัญเอาไว้รองลงมา การแสดงด้วยท่าทางยิ้มแย้มแจ่มใสไม่ขัดเขิน เคร่งเครียด เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ ในวิชานาฏศิลป์ ทักษะหรือความถูกต้องเป็นสิ่งที่ต้องสะสม เพิ่มพูน และฝึกฝนในขั้นที่สูงขึ้น ตามพัฒนาการของร่างกายและความพร้อมความสนใจของเด็ก

3.8 วิธีสอนนาฏศิลป์

เรณู โกศินานนท์ (2527, หน้า 17-18) ได้เสนอหลักวิธีสอนนาฏศิลป์ไว้ดังต่อไปนี้

1. สอนจากง่ายไปหายาก
2. สอนตามความสามารถของแต่ละบุคคล ตามวัย และตามความสามารถของสมอง
3. การสอนแต่ละท่าต้องอธิบายให้ละเอียด และถือหลักที่ละน้อยให้แม่นยำ แล้วจึงต่อ
ทำให้
4. สับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงท่าที่ยากให้ง่ายขึ้น
5. ระหว่างรำ ครูต้องคอยสังเกตและเตือนอยู่เสมอให้นักเรียนรักษาลีลาท่วงท่าให้อยู่
ในแบบแผน
6. ครูต้องจับทำนักเรียนอยู่เสมอ ไม่ใช่รำนาน้ำอย่างเดียว
7. การใช้ศัพท์นาฏศิลป์ บางโอกาสอาจจะเปลี่ยนไปให้เข้าใจง่าย โดยใช้ศัพท์ธรรมชาติ
แทนเพื่อสะดวกแก่การจำ เช่น สอนเด็กจับคว่ำ อาจใช้คำว่า "จิ้ม"
8. หัดให้ร้องเพลงประกอบท่ารำด้วย เพื่อปลูกฝังนิสัยการร้องเพลง เพื่อประโยชน์
ในการฝึกซ้อมด้วยตนเอง
9. วิธีรำนำทำให้นักเรียน
 - 9.1 รำนาน้ำ กระทำเมื่อแรกต่อท่า (ครูหันทิศเดียวกับนักเรียน)
 - 9.2 รำต่อหน้าหรือประจันหน้า (ครูรำหันหน้าเข้าหานักเรียน) ครูต้องมีความชำนาญ
สามารถรำกลับข้าง คือ ซ้ายเป็นขวา ขวาเป็นซ้าย การรำประจันหน้านี้ เป็นประโยชน์แก่ครูจะได้
แลเห็นข้อบกพร่องของนักเรียน ถ้าครูรำหันหลังให้นักเรียนรำตาม ครูจะไม่มีโอกาสเห็น
10. เข้มงวดเรื่องแถวและท่วงท่าของนักเรียนให้ระวังอยู่เสมอ
11. สอนโดยแยกท่ารำให้ทำทีละอย่าง เช่น หัดท่ามือได้แล้วจึงทำเท้า แล้วค่อยทำ
พร้อมกัน
12. การให้สัญญาณก่อนเปลี่ยนท่า จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการรำหมู่ เพื่อความ
พร้อมเพรียง เช่น การตบมือให้จังหวะ
13. การใช้เพลงจะกระทำได้ เมื่อต่อท่ารำเป็นชั้น ๆ แล้วให้รำตามเสียงเพลงเป็นช่วง ๆ
หรือต่อท่ารำจนจบเพลงแล้วก็ได้

จากแนววิธีสอนนาฏศิลป์ อาจสรุปได้ว่า การสอนนาฏศิลป์นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะให้แก่ผู้เรียนพอสมควร เนื่องจากการเรียนการสอนนาฏศิลป์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 -3 เรื่องรำวงมาตรฐาน ซึ่งเนื้อหาดังกล่าวจะให้กิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมการฟังเพลง กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมการร้องเพลง กิจกรรมนาฏศิลป์ เป็นเรื่องของทักษะการปฏิบัติ จะต้องสอนจากสิ่งที่ย่อยไปหาสิ่งที่ยากโดยอาศัยความรู้พื้นฐานโดยวิธีการสอนต้องอาศัยการสาธิตและการสังเกต การปฏิบัติของผู้เรียน เป็นสำคัญ

3.9 ลักษณะของครูนาฏศิลป์

ฉันทนา อุดมสิน (2531, หน้า 180) ได้กล่าวไว้ว่า วิชานาฏศิลป์เป็นวิชาหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ช่วยผ่อนคลายอารมณ์จากความตึงเครียด ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยเหลือส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก และมีทัศนคติที่ดีในการเรียนวิชานี้ ดังนั้น ครูจึงควรมีคุณสมบัติ และข้อควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. มีศรัทธาในการสอน และตั้งใจถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนอย่างเต็มความสามารถ
2. มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการสอนขับร้องและฟ้อนรำ
3. มีความรู้เข้าใจถึงพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. มีความแม่นยำในการสอนเช่น ท่ารำ ฯลฯ
5. มีบุคลิกดี มีความเชื่อมั่น และกล้าแสดงออก
6. อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นกันเองในขณะที่สอนนักเรียน
7. มีความอดทนในการสอนและอดทนกับนักเรียน ซึ่งไม่มีทักษะ หรือมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชานี้ เพราะวิชานี้เป็นวิชาทักษะ จะต้องใช้เวลาและความสามารถพิเศษของแต่ละคน ซึ่งนักเรียนแต่ละคนอาจจะสัมฤทธิ์ผลไม่เท่ากัน
8. มีความยุติธรรมไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ให้ความสนใจนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
9. ให้กำลังใจนักเรียนด้วยคำชม เพื่อเป็นกำลังใจให้นักเรียนตั้งใจเรียนดียิ่งขึ้น
10. มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการแสดงร่วมกับชุมชน

อาภรณ์ มนตรีศาสตร์และจางตุงค์ มนตรีศาสตร์ (2525, หน้า 323) ได้กล่าวถึงครูนาฏศิลป์ที่ดีจะต้องมีความรู้ด้านวิชาการและทฤษฎีศิลป์ มีความชำนาญภาคปฏิบัติด้านศิลปะซึ่งทำให้เป็นนาฏศิลป์ขั้นครูที่มีความสามารถทางสมองมีความสมบูรณ์ทางร่างกายมีพรสวรรค์และความสามารถเฉพาะตัวประกอบกันขึ้น เป็นครูนาฏศิลป์ที่ดี สร้างสรรค์งานให้กับศิลปะและการศึกษาของไทยให้เจริญยิ่งขึ้น

3.10 ลักษณะของครูที่ดี

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2537, หน้า 316) ได้กล่าวไว้ว่าครูเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะรักษาระดับความสนใจและความใส่ใจในบทเรียนที่ครูกำลังสอนอย่างราบรื่น (Smoothness) โดยสามารถที่จะเปลี่ยนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูสอนโดยไม่รบกวนหรือทำลายความสนใจของนักเรียน

การสอนนาฏศิลป์ให้ได้ผลเต็มทีนั้น อาภรณ์ มนตรีศาสตร์และจางตุงค์ มนตรีศาสตร์ (2517, หน้า 298) ได้กล่าวไว้ว่า ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้จริง เพราะวิชานาฏศิลป์เป็นวิชาที่ต้องการความชำนาญ และความรู้กว้างขวางพอสมควร ยิ่งไปกว่านั้นแหล่งวิชาการหรือตำราในการค้นคว้าในวิชานี้มีน้อย ทั้งการเรียนภาคปฏิบัติผู้เรียนต้องรับการถ่ายทอดจากครูอาจารย์โดยตรง หนังสือและตำราเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรทิพย์ วงษ์พานิช (2535) ได้ทำการศึกษาความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 7 พบว่า ความสนใจในอาชีพของนักเรียน โดยภาพรวมนักเรียนมีความสนใจในอาชีพงานศิลปะมากที่สุด รองลงมาคือ งานดนตรี จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง มีความสนใจในอาชีพงานศิลปะมากที่สุด

สุทธิรา แก้วมณี (2536) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนวิชานาฏศิลป์เรื่อง "รำวงมาตรฐาน" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เทปวีดีทัศน์กับการสอนแบบปกติ พบว่า ความสนใจในการเรียนวิชานาฏศิลป์เรื่อง "รำวงมาตรฐาน" ของนักเรียนที่สอนโดยใช้เทปวีดีทัศน์กับการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทิพาภรณ์ ลักษณะหุต (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้หลักสูตรวิชา "ศิลปะกับชีวิต" ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มประชากรคือ ครูผู้สอน วิชาศิลปะกับชีวิต ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ผลการวิจัยสรุปว่าสภาพการใช้หลักสูตรวิชาศิลปะกับชีวิต ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้ศึกษาหลักสูตรและจัดทำแผนการสอนร่วมกันภายในกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนเกินกว่าครึ่งหนึ่งใช้เทคนิควิธีสอน ซึ่งครูผู้สอนครึ่งหนึ่งมีความเห็นว่าการนำวิชาทัศนศิลป์มารวมกับดนตรีและนาฏศิลป์ ในวิชาศิลปะกับชีวิต ไม่มีผลดีควรแยกรายวิชากันและเพิ่มเวลาเรียน ปัญหาที่ครูผู้สอนพบมากที่สุด ไม่สามารถสอนวิชาศิลปะกับชีวิตในเนื้อหาที่ไม่ถนัดได้ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตและการใช้สื่อการเรียน

มานิตย์ ชัยอินทร์ (2538) ได้ทำการศึกษา การสร้างแบบสำรวจความสนใจในอาชีพตามทฤษฎีของฮอลแลนด์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แบ่งเป็น 4 หมวด คือ หมวดกิจกรรม หมวดความสามารถ หมวดอาชีพ และหมวดประเมินทักษะ ความสามารถ พบว่ากลุ่มอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรีนาฏศิลป์ และวรรณกรรมมีค่าอยู่ระหว่าง 0.38 ถึง 0.61 และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมถวิล พูลทาจกร (2538) ได้ศึกษาการใช้ชุดฝึกทักษะการเล่นดนตรีไทย "จะเข้" สำหรับนักเรียนประถมศึกษา พบว่า การฝึกเล่นดนตรีไทยจะเข้ นักเรียนจะต้องมีพื้นฐานในเรื่องจังหวะเป็นอย่างดี เพราะทุกคนผ่านการร้องเพลงไทยคนละ 1 เพลง โดยมีครูเป็นผู้ตั้งคีย์กำกับจังหวะ จึงนับได้ว่า ถ้ามีพื้นฐานเรื่องจังหวะที่ดีจะทำให้ นักเรียนสามารถเล่นดนตรีไทยจะเข้ได้ดี มีความกระตือรือร้น ความสนุกสนาน ความเชื่อมั่น และกล้าแสดงออกในการฝึกกิจกรรม ระหว่างการใช้ชุดฝึก

สุภาพร สนวนวิน (2538) ได้ทำการศึกษาสมรรถภาพด้านการสอนของครูนาฏศิลป์ ในโรงเรียนร่วมพัฒนาหลักสูตร จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1. ครูผู้สอนนาฏศิลป์ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านเนื้อหา โดยเฉพาะวิธีการถ่ายทอดการรำ และนาฏยศัพท์ที่ถูกต้องในเรื่องต่าง ๆ ควรได้พิจารณาให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพิ่มพูนความรู้ตามความจำเป็นอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2. ครูผู้สอนนาฏศิลป์ไม่ได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนจากผู้บริหารในด้านต่าง ๆ ผู้บริหารควรได้ตระหนักและให้ความสำคัญในการจัดชั้นเรียน ตลอดจนจัดสรรงบประมาณรวมถึงการมอบหมายงานพิเศษให้เหมาะสมกับครูผู้สอน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งต้องรับผิดชอบในการสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ ทางด้านนาฏศิลป์ให้แก่นักเรียน

วรสรวง สุทธิสวรรค์ (2541) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนซ่อมเสริม 2 รูปแบบ ในเนื้อหากิจกรรมนาฏศิลป์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนซ่อมเสริมด้วยเทปวีดีทัศน์ สามารถผ่านวัตถุประสงค์ร้อยละ 80 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 100.00 นักเรียนที่ได้รับการสอนซ่อมเสริมแบบนักเรียนสอนกันเอง สามารถผ่านวัตถุประสงค์ร้อยละ 80 คิดเป็นร้อยละ 100.00 และนักเรียนที่ได้รับการสอนซ่อมเสริมทั้ง 2 รูปแบบ สามารถเกิดการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ที่สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

ณัฐพล ไพบูลย์ศิริวัฒน์ (2542) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอคลอง จังหวัดแพร่ พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมดนตรีไทย เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจซาบซึ้งในทำนองของบทเพลงรักและหวาน ศิลปวัฒนธรรม ดนตรีไทย โดยการสนับสนุนการฟังเพลงไทยเพื่อให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เมื่อจัดกิจกรรมแล้วนักเรียนจะมีพฤติกรรมต่าง ๆ ตามบทเพลงที่นักเรียนได้รับฟัง และเข้าใจเพลงไทยอย่างน้อยปีละ 6 เพลง

จากผลการวิจัยจะเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนมีความสำคัญมาก เพราะถ้านักเรียนมีความสนใจในวิชาที่เรียนและสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอนก็ย่อมจะส่งผลทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชานั้น ๆ สูงตามไปด้วย และผู้ฝึกจะต้องให้ความสนใจที่จะเรียนรู้ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม อย่างสม่ำเสมออีกด้วย